

חוטב עצים.

(מעשה)

א.

בעיר בוצץ הסמוכה ליולוביץ היה יהודי אחד תמים עם אלהיו, אך עני מאד, ורק בדי עמל הביא את לחמו לרזון ולא לשבע מיגיע כפיו, כי היה חוטב עצים בישראל. ואף על פי כן, לא מנע מפתו הדלה גם לעני ועינו לא היתה צרה בנסרת של עצים וכפיסים אשר החוטב קובץ על יד אחרי הבקעם, כחק לישראל בעיר הזאת. ולא אחת ושתיים בכוא עני אל פתחו ובכיתו אין כל, והשלב כסה את עין הארץ, והקור יגביר חיילים, אז יקח החוטב עוד כפס ונסרת של עצים וישם אותם בתנור למען יחם לו לעני. כי אמר החוטב: אם לא זכינו לפני אבינו שבשמים, לקיים נפש אחת מישראל באכל וסעודה—אל נא תהא עיני צרה ח"ו במעט הנסרת וכפסי העץ שהבאתי בזיעת אפי. ואף אשתו עזר כנגדו במעשה הצדקה, כי לקטה בעיר קוצי האילן ועושה מהם פחם ומחלקתם חנם אין כסף לחברותיה שבשוק.

אך גם במעט הנחת שלח אלהים רוזן. וחוטב העצים לא מצא לו תמיד עבודה, כי העיר קטנה ואנשים בה מעט. והנכרי, גם העשיר, יבקע לו עצים כדי צרכו בעצמו; וישראל רחמנים בני רחמנים חסו על החוטב למסור לו עבודה קשה כזו, שלא נבראתה אלא ל"ידי עשו". וידע חוטב העצים מחסור ימים רבים. בכל זאת לא גרע ממנהגו כל הימים ויעש צדקה וחסד כדרכו עד כפס האחרון. אמנם לא אחת ושתיים נשפך דמו ממש כאשר בא העני ולא יכול חוטב העצים להנאהו בלא כלום; ויצר לו מאד.

ותראה האשה, כי מתעצב הוא, ותאמר: מה זאת עשה אלהים לנו כי מנע מאתנו גם את המעט. הכי לא טוב היה לוא נתן לנו מידו המלאה הפתוחה וישבעו גם אחרים מטובנו. גם בשעת הדחק, לא קפצנו ידינו חלילה מאחינו האביון כל ממה שאפשר ומה גם כאשר יהיה בכחנו ונאציל גם לו ברכה והי אחינו עמנו.

זאת דברה האשה ולא ידעה כי לפתח ביתה רובץ שלוחו של שטן.
 — טוב. הבה ואנסה גם כאן, אמר אותו בחור בלבו, ונראה כי לא יקום דבר.

ב.

אך עני ורש ואין לו כל היה חוטב העצים זה; ספינותיו לא הלכו לאופיר להביא משם הזהב וגם, אוצר" לא אנה ה' לידו ביער. ואם ישאל השואל: ואיך יש בכדי שיחול עשר?—אין מקשין על המעשה! הרבה שלוחים לשטן ואין קצה לדרכיו כדי להביא את הישראלי לידי נסיון חס ושלום. ומה גם כי לא העשירו עשר רב, אך שלח מעט הצלחה במעשי ידיו ורבים ידרשו לישכנו. פעם נקרא ממעם ה"פריץ" ושריו לבקוע עצים ויבוא על שכרו בשלום ופעם מצא גם בחצר שוע מאחיו עבודה למכביר.

וכרבות הטובה בביתו, כן הרבה לעשות טוב וחסד, ואין עני שנכנס רעב לשם שלא יצא שבע ולעת מצוא נתן לו גם אנורה לדרכו. ויהי באמנה אתו כאשר היה עד כה. וכאשר ירבה כן יתנה אחרים.

אכן מעת לעת היתה עולה על רב חוטב העצים ואשתו גם מחשבת פגול: למה זה נבזו את עמל כפינו לאחרים, הן כמה עוד אפשר לעסוק בעבודה קשה זו המפרכת את הגוף, כי זקן חוטב העצים ובא בימים, הכי לא טוב כי נקבץ על יד אי אלו מטבעות עד כי יתן ה' ויהא לעשות מה לצרכי נפשנו.

ולא הרבה היו צריכים להפיש כדי למצוא מה לעשות. הרבה דברים, שאין אדם יכול לעמוד בלעדיהם, חסרו להם עדיין. וביחוד שמו לבם למעונם הקטן אשר קירותיו כבר עָבְשׂו והרמה שולטת בהן. עת לעשות לבית, הסכימו שניהם כאחד, אם ירצה ה' כאשר אבוא על שכרי בכי טוב אכין קורות אחדות לביתי זה.

והאשה מתחילה כבר מצרפת פרוטה לפרוטה עד שהיה לחשבון גדול. אז בקשה להוציאו מן הפוזמק שהיה מונח שם למען תתו בהלואה לשם רבית, כאשר תעשינה הנשים אשר חגן אותן אלקים בעשר ונכסיהם. אפס היא פחדה לבל ילך לאבוד, כי אינה בקיאה בעסק הלז. ותבקש לשלוח את הכסף בידי אוצר הכספים אשר שם ארגז ברזל מפואר; אולם לא כן היה רצון בעלה כי אמר: הניחה להן לפרוטות בפוזמק. כל זמן שהן גנוזות שם ידך על העליונה. לא כן כשאת מוציאתן ומעלה אותן למקום חשוב—הן ימשלו בך! ובכן נתנו עצה בלבם להתחיל מיד בקנין קורות חדשות עבור המעות אלו.

וימהר החושב לקנות לו קורות בעוד מועד כי פחד, מן בהשאר הכסף בידו יתמזמו וילך. גם שמינית שבשמינית חשש נטפלה אליו, שמא יוציאנו לאחריים. ויבא הביתה שמח וטוב לב וקורות חדשות מעונות על שכמו לבדק הבית.

ג.

וה' השליג על הארץ שלג הרבה טאר. ויהי קור גדול אשר כמוהו לא היה זה ימים רבים.

וחושב העצים ואשתו יושבים ספונים בבית. הרוחות מנשבות בעצם תקפן והבית חשב להשבר. אך בכל זאת לא יתנו עצבת ללבם בגלל זה בזכרם כי בפרוודור מוטלות כבר קורות חדשות ועצומות. ורק ימשמשו ימי חום יתקינו את הגג והתקרה ולא ייראו מפחד פתאם ומשואת רוחות כי תבוא. והיה להם למשכן עד מאה ועשרים שנה.

— ברכה שהבאתי כבר את הקורות האלה, אמר הבעל לאשתו, לאו בכל יום מתרחשים טובות כגון אלו ומה גם לעת כזאת. מה יקרו לי אלה. ואפילו היה פוסק לי מי שהוא דמים מרובים בעבורם, העבודה שהייתי מגרשו לזה בקורה זו עצמה!

ופני בעלת הבית אורו. ויותר שנשמע אימתה של רוח בחוץ וסכנת הקור, יותר חשו בשבחן של הקורות המשובחות אשר יציפו בהן את ביתם המגין עליהם מפני סכנת מות.

והקור התחזק מדי רגע ברגע וזיקת שלג באה.

— עכשו הגיעה השעה! אמר השטן לשלוחו. קום ולך לבית חושב העצים אשר בבוצץ העיר ועשה כן כאשר הרגלת!
ומיד פרש שלוהו את כנפיו השחורות על העולם הלבן וירד מעל הרקיע ונדמה ברמות אחד עובר ארה, עני ודל.

ד.

מאחורי הבית אשר חושב העצים ואשתו יושבים נשמע פתאם מעין אנקת חלל. תחלה לא שמו הם לבם לזה כי אמרו אין זאת כי אם יללת הרוח או אומצת שלג שנפלה מן הגג. אך כשהתעצמו האנקות ויבואו בוז אחר זו, נטפלה להם אי-מנוחה וידעו כי זעקת שבר היא ואנקת בעל חי. ולאט לאט הכירו כי קול איש צועק מן השלג אשר נפל חלל בקרבו.

מפרפר בין חיים ומות הכניסו החוטב ואשתו איש אשר שכב כמעט כלו תחת ערמות שלג. גופו עדיין חם וכל עוד בו נשמתו. מיד חככו את גופו, הבעירו אש בתנור, הוסיפו על המדורה אחת ושתיים ושליש עד כי נתחמם מעט בשרו של החולה. והחולה פקח את עיניו כל שהוא וגם הדבור שב אליו כמעט.

— קר...ר לי! נאנח בשברון נפש.

ובעל הבית ואשתו השכיבוהו על גבי התנור ואף על פי כן לא נח דעתו.

— קר...ר! הוסיף לאנח.

שוב הכניסו לתנור עצים וכפיסים אין מספר עד תם כל העצים.

והאורח אינו פוסק:

— קר...ר לי!

— הנה שוכב הוא על גבי התנור והתנור בוער באש ולפני חמתו מי

יעמוד? ואף על פי כן, הריהו חש קור בעצמותיו. הוי, אין זה כי אם רב הקור שנכנס בו — אמרה האשה לבעלה.

והבעל אמר לאשתו:

— צריכים לחפש עוד אולי נמצא עצים כדי שלא תפסק האש מן

התנור, שאם לאו מי יודע אם יראה עוד חיים!

ושניהם התחילו בודקים בחורים ובסדקים. בכל מקום שמכניסים בו עצים

וכפיסים — ואין.

— קר, קר...ר. לי אני גוע...ע בקור...ר!

ופתאם הורידו שניהם, הבעל ואשתו, את ראשיהם למטה ולבם נשמש כמעט בראותם יחד הקורות המושלות בפרוזדור. ובכל זאת שמו מחסום לפיהם ולא גלה האחד לשני את עשתנותיו.

וכמו בהיסח הדעת נגע החוטב בקורות וישב את ידו אחורנית כאלו נכוה בגחלתן.

קר...ר!

מתוך שתיקה חשף האיש זרוע עווה, נמל קורה ושניה ויבקע אותן לרסיסים. וידיו האמונות עלי בקיעת עצים רעדו הפעם ורק כדי עמל עשה את המלאכה הזאת והדמעות מתעוררין בעיניו ויורדות בין הבתרים.

הוא נתן את הגזרים בתנור ואף אשתו עומדת עליו והגם שמסלקת עיניה מהם — כל בול וכול הריהו רטוב מדמעותיה.

העצים התחילו מפעפעים ואבעבועות של מים צפו עליהם בתוך האש אבל מיד התלקחו ואור יקרות הופיע בכל הבית.

והבעל עומד כפוף, בוקע את קורותיו אחת אחת והאשה שמה אותן
בתנור וקורת רוח שאננה מתישבת פתאם בלבותיהם.
כשנמרו את מלאכתם ופנו לראות לשלום האורח המוטל על התנור, לא
מצאו שם אלא גל של אפר.
ופני השטן חפו!

ש"י עגנון.

